

[Sonja Mikkelsen]

for øerne. Vi har det seneste år haft flere beslutningsforslag i relation til Færøernes økonomiske situation til behandling, men som bekendt giver hverken beslutningsforslag eller lovforslag de enkelte ordførere ret megen tid til at sætte sagen ind i et bredere perspektiv, men det får vi så mulighed for i dag.

Den samlede udlandsgæld blev ved indgangen til 1993 for Færøerne opgjort til 7,9 mia. kr. Der er altså både tale om den offentlige og private gæld tilsammen, og udregnet pr. færing er det ca. 175.000 kr. Det er jo et ganske stort beløb. Man kan også regne det ud på en anden måde: Det svarer til 150 pct. af det færøske bruttonationalprodukt. Målt på denne måde overstiger gældsætningen af det færøske samfund den, en række latinamerikanske lande havde forud for disse landes internationale gældssanerung. Her var der typisk tale om en gældsbyrde svarende til 60-70 pct. af deres bruttonationalprodukt. Jeg henviser her til samme artikel, som også fru Kirsten Jacobsen nævnte i sit indlæg, som professor Martin Paldam fra Økonomisk Institut ved Århus Universitet har skrevet i tidsskriftet Samfundsøkonomi nr. 7 i år.

Naturligvis er det ikke den eneste relevante måde at anskue gælden på, men sammenligningen understreger alvoren i den færøske gældsbyrde. Den giver unægtelig også anledning til undren over den passivitet, som den tidligere statsminister har udvist i denne sammenhæng.

Det er nødvendigt at sikre det færøske samfunds overlevelse. Alternativet er, at øerne af folkes; det er kulturhistorisk ikke acceptabelt på nogen måde. Det indebærer også, at vi må sikre, at de erhvervsaktive dele af befolkningen bliver på Færøerne og ikke opgiver.

Foruden de færøske beslutninger i fortiden har en række udefra kommende forhold gjort sig gældende for situationen på Færøerne; jeg skal nævne nogle få. Ikke mindst udviklingen i de internationale fiskeriaftalesystemer sammen med faldet i markedspriserne på fisk har spillet en stor rolle. Det samme gælder selvfølgelig det internationale økonomiske tilbageslag.

Men også de interne forhold gør sig gældende; jeg skal nævne et enkelt eksempel. F.eks. har Landskassen indtil for nylig fortsat medfinansieret anlæg, som kommunerne har beslut-

tet at etablere. Den slags automatikker virker jo særdeles stærkt, når økonomien ekspanderes, som det skete i 1980'erne på øerne.

Den voldsomme økonomiske ekspansion blev især brugt til en kraftig industrialisering både i selve fiskerflåden og i land, uden at der blev skelet tilstrækkeligt til fiskebestandene. Nu ved vi, at fiskebestandene ikke kunne bære det, og der må initiativer og tålmodighed til at skabe en situation, hvor bestandene kan oprettholdes, samtidig med at der kan fiskes rimelige mængder.

Der er jo en voldsom afhængighed af fisken på Færøerne, og det er det næppe muligt at ændre på. I Socialdemokratiet har vi forståelse for det, hvis man på Færøerne har behov for nærmere at få anskueliggjort, hvorfor problemerne er eskaleret, som de er, herunder hvilken rolle bankerne har spillet i hele denne sammenhæng. Det er uden tvivl en nødvendig forudsætning at få en sådan anskueliggørelse for at skabe bred og grundlæggende forståelse og opbakning hos den enkelte færing for, hvor meget det er nødvendigt at spænde livremmen ind.

Men det er vigtigt, at denne anskueliggørelse af fortiden suppleres med en tilsvarende anskueliggørelse af fremtidens muligheder. Tilbageslaget i den færøske økonomi har allerede medført 20 pct. arbejdsløshed, og der er udsigt til en stadig stigning også på baggrund af de finanslovsstramninger, der nu gennemføres af Lagtinget og på landsstyrets initiativ og ikke mindst stærkt inspireret af de vilkår, den danske regering har stillet op for at give lånene til Færøerne. Derfor er det nødvendigt at få mere fokus på de muligheder for at udvikle erhvervslivet og dermed skabe nye beskæftigelser, der er på Færøerne, eller som vi igennem rigsfællesskabet kan være med til at tilføre Færøerne.

I Socialdemokratiet lægger vi meget vægt på, at det arbejde følges op, der er gennemført med at analysere erhvervslivet på Færøerne, ikke mindst i strukturudvalget. Regeringen har her i protokollatet til aftalen af 12. oktober 1993 gentaget sin støtte til erhvervene til enhver bestræbelse på at forbedre vilkårene i den gældende handelsaftale mellem landsstyret og regeringen på den ene side og EF på den anden side med det formål, at færøske produkter kan konkurrere på lige vilkår på det europæ-